

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Animae Illvstres Ivliae Cliviae Montivm Marchiae
Ravenspurgi Morsae Annexarvmqve Provinciarvm E
Monvmentis Calamo R. P. Theodori Rhay. Societatis Iesv
Redivivae**

Rhay, Theodor

Neobvrgi Ad Danvbium, 1663

October.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10835

SEPTEMBER.

177

In Religiosorum Patrum Carthusianorum domicilijs *Cantavij* in *Julia*, *Sanctis* in *Clivia*, Reliquiarum cultus, & anniversarius dies Beatorum *IACOBI* de *Viniaco*, & *IOANNIS* *Cornerij*, gratiâ curationum à morte notissimi. Prior quovis in opere, loco, aut tempore nihil habebat suavius, quàm de **DEO** cogitare; nec rarò supra naturæ humanæ vim, ipsa corporis moles raptum in ecstasin animum sequebatur, & sublimis pendeat in aëre, adeò stupente sensu, ut nihil sentiret, nec membra inflecteret: *Vir planè divinus* tantum quæ sursum sunt, sapiens. *Ex Mart. Canisij.*

OCTOBER.

Die III.

RONEBURGI in *Montium Ducatu* festi-
tas *Sanctorum EWALDORVM* *Albi* & *Ni-*
gri (à capillis sic indigatorum) qui huius
Regionis, Veterisque Saxonie quondam *Apostoli,*
Lara in *Dioecesi Monasteriensi* precibus suis fon-
tem, & salutiferas in hominum usus aquas edu-
xerunt: ac *fuso pro Christo sanguine, Comitatum*
MARCANVM *consecrârunt.* **C**ORPORA eorundem
intempestâ nocte cuidam **T**YLMONI ex nobi-
lissimo

lissimo Saxone Monacho, multâ luce revelata sunt. *Ex vit. & Mart. Canisij.*

IV.

PER *Juliam, Cliviam, Montes, Marchiam* apud religiosos *Patres Seraphici Ordinis, S. FRANCISCI* solemnitatis, qui *charitatis suae flammâ orbem accendit, dimissis in varias orbis partes fratribus* ad prædicandum Christi Evangelium, Ecclesiam novæ prolis fetu amplificans, quem miraculis clarum *GREGORIUS Nonus Pontifex Maximus* in Sanctorum catalogum retulit. *Ex vita S. Bona.*

V.

MEMORIA illustris *B. GUERICI de Wolmudstein,* multarum opum, victoriarum, virtutumque *Ducis & Religiosi Sigebergensis,* deinde *Eremitæ Cistertiensis,* quem & *fundatorem suum* agnoscit, *Waldsassense, in Noricis illustre monasterium.* *Ex Fastis Gelenianis.*

VI.

IULIÆ in *Cantauio, & Xantis, in Clivia* apud *Patres Carthusianos S. BRUNONIS* Colonia *Agrippinæ* nobili familia orti *Sanctarum exuviarum* præcipuus cultus, & eiusdem *Ordinis in asperrimis* *Carthusianis*

Carthusianis montibus FUNDATORIS, qui V R B A-
 N O *secundo*, suo olim Parisijs discipulo, in sum-
 mis istis Ecclesiæ difficultatibus, insigni con-
 stantiâ annis aliquot adstitit: sed amore solitu-
 dinis (*Regiensi Episcopatu reiecto*) in *Calabrie*
 finibus apud *Squillacum* Eremum ingressus,
 ad finem usque vitæ, incredibili austeritate,
 plenus meritis, miraculisque conspicuus, ob-
 dormivit in Domino. *Ex vita & Bre. Romano.*

X.

A D T R O I A M, seu S A N C T I S B. V I C T O R I S
 & 330. *Sociorum Martyrum Thebaorum me-*
moria, qui anno Christi 280. ibidem ferro om-
 nes cæli, *victrices* cum *Victore Duce suo* animas
 cælo transmiserunt. Ita & *sub militum sago ma-*
gna subinde latet Virtus; & castra præbent Theatrum
Sanctitatis! *Ex Can. Martyrologio.*

XV.

H E D W I G I S *Andecensis*, B. R I C H E Z È *Cogna-*
ta, H E N R I C I *Barbati Silesiæ & Polonia Prin-*
cipis Coniux, hac luce, plena gaudio immortalibus
 addita est. Quæ eos brevi in D E I amore
 progressus fecit, ut raro exemplo, marito an-
 nuente, castimoniam coniugali toro triginta
 Z 2   annis

annis constantissimè sociârit. Corpus suum durè adeò tractans, ut summa hieme, nuda pedes per altissimas nives incederet. Cibum gustavit nunquam, nisi illum priùs egentibus denis ternis, Servatoris exemplo, poplite flexo ministrâset; Vigilijs, inediâ, flagris gravissimè se afflixit. Vnde magnis à DEO ditata beneficijs, futura prædicere, ægros curare, arcana pectorum aperire, incessum claudis, lumen cæcis dare poterat. Rem divinam ita assiduè audiebat, vt proinde distichon de ipsa subiectum circumferretur:

In una Missa non est contenta Ducissa;

Quot sunt Presbyteri, tot missas optat haberi.

Hanc olim ad Christi de Cruce pendentis effigiem preces fundentem dextrâ clavo solutâ, in bene precantis modum Soter Cruce signavit. Tandem rebus humanis Cracoviae exuta anno P. C. N. M. CC. XLIII a Clemente IV. post mortem anno quarto & vigesimo Divis reliquis adscriptâ est. Ex vitâ eius.

XXI.

COLONIÆ Triumphalis dies SS. VRSVLÆ, UNDECIES mille V V. & MM. quarum RELIQUIÆ Julæ, Clivie, MONTIVM PROVINCIAS Sanctificant. De quibus qui plura sanctâ curiositate desiderat

desiderat, *Vrsellanam Historiam R. P. Hermannii Crombach S. I. Sacerdotis perlegat.*

XXV.

MONASTERII *Euffie* SS. CHRYSANTHI & DARIÆ, quorum CORPORA sub SERGIO II. Pontifice Romano A. C. DCCC. XXX. Marquardus Abbas Prumiensis Româ eò detulit. CHRYSANTHVM Tyrannus in carceres, DARIAM in lustrum trahi mandat; sed *Illum* contra varia & exquisita tormenta allapsa de Cælo lux; *Illam* contra lenones, Leo tutatus est. Demum *vivi terra obruti castissimi Coniuges Sanctiorem thalamum* habuêretumulum. Corpora eorum superioribus bellis, securitatis ergô nominatissima in arce *Eiffie* ARBURGA ab admodum R. eximioque Domino Antonio Gelenio Decano, ex consilio *Venerabilis Capituli*, imposita, prodigiôsè intacta stetère, quando turris nitrato pulvere feta, de cælo tacta, ac magnâ sui parte deiectâ, incensa est, *vrbe mirificè* Martyrum SS. (ut piè creditur) meritis servata, quæ beneficij memor, quotannis diem hanc gratâ memoriâ recolit. *Ex Annalibus Collegij ibidem.*

XXX.

MARIA IOANNIS *Intrepidi Burgundie Ducis*
L 3 *filia*

filia, Clivia Ducissa; ADOLPHI primi relicta vi-
dua; IOANNIS eius nominis primi Parens, Matro-
na erat in primis pia ac metuens Dei; in omni-
bus suis operibus præcellens, quæ Filios Principes,
â teneris ita solidarum virtutum monitis for-
mabat ut ab infantia incorruptam ab omni grauio-
re noxâ seruarent innocentiam; & quæ teneris in ani-
mis plantauerat, verbis rigabat, lacrymis fovebat
assiduè Maritum ADOLPHUM (cognomento Vi-
etoriosum, Martialisque genij Virum) eximio suo
exemplo prudentique admonitione ad propa-
gandam pietatem ita allexit, ut varia per Clivi-
am, amplissimùmque Comitatum Marcanum Sa-
cella, Tempa, Monasteria, Nosocomia; & ad Wesalios
nobillissimam Carthusiam, ut supra in Adolpho
19. septembris videre est, erexerit. Cui nec ipsa Zelo
inferior A. 1460. ardenti pietate ex Cimelijs &
usu fructu celebre per Cliviam finitimâsque Pro-
vincias Claustrû ordinis S. Birgittæ olim Treppen, nunc
Marienbaum dictum, condidit 27. Julij, Virginibus
octo velatis totidémque Monachis impositis, qui di-
vino officio præessent, Virginùmque confessi-
ones exciperent: Birgitta enim a Morte Coniu-
gis novas religiosè vivendi leges ab ipso Salva-
tore & summo legislatore dictatas Viris Vir-
ginibûsque

ginibusque scripsit, ac propterea octonas utriusque sexûs Personas 27. Iulij ibi locorum collocavit Religiofas.

Hæc Monasterij Fundatio multorum & dicteriorum, & iudiciorum seges fuit, pro vario partium studio. Et licet ipsa sermones Vulgi minimè æstimaret, satis gnara, ut populi folia, ita & linguas Populi omni rumorum vento circumferri; attamen prudentiorum sensa amans, eorundem iudicia non respuebat. commodè accidit, ut à Viro perquam erudito, sibi que in primis ob virtutem charo *D. Arnoldo Boltio Sanctensium Pastore Monrebergæ* eius voto fieret satis; cuius dum in mensâ familiari mentem exploraret, illéque respondisset, *hoc Monasterium sine dubio DEO placiturum, qui ADAMO EVAM in Paradiso adiunxisset, præ altero Carthusianis solitarijs à marito Duce Adolpho ad Wesaliam constructo.* Sarcasmo hoc inurbano non delectata Princeps Vah, inquit, *Primos divini Mandati transgressores hominibus religiosè DEI gratiâ Victuris comparas?* sensit tamen Boltius hoc contubernium Paradiso præstantius non futurum. Sed Boltij istius sagittam a scopo aberrâsse Wernerus Perarius vulgò *Theffenmacher, Montanus*

tanus recens Annalium Cliviæ collector à Catholicâ fide, loco & Religione licet alienus veritate cogente, agnoscit, ob strictam eo in Monasterio ad nostrâ usq; ætatem, regularum, pietatis, castimoniæq; observantiâ. Neque alienum à mente piissimæ Fundatricis & Patriæ foret, si DEI magnæ Matris, istic à multis retrò annis, mortalibus præstita beneficia ex antiquis chartis, membranis recentioribusque codicibus collecta typis evulgarentur. Sed ad Mariam Viduam revertamur, quæ Boltij & aliorum minùs faventium sapientiâ supra nubes Aristophanis gradientium cavillis non consternata, verùm animata, fundationem à se inchoatam donationibus auxit. *Ita multi dum nocere meditantur, profunt: & sanant, dum vulnerant.*

Claustro prouentibus, ac redditibus firmato (quâ erat in Patronam suam pietate) eius laudes amplificare enixè satagebat: erat illi Deipara in omnibus levamentum: nec quidquam, nisi auxilio eius implorato aggediebatur. Non infrequenter ex uicinâ suâ *Arce Monrebergâ pedes*, (in decrepitâ licet ætate) Misericordiæ Matrem Mariam in templo suo inuisit, Comitibus in uia frequenter symbolum illud suum

iii-

ingeminans, *seruum & ancillam Mariae* perire non posse. Hinc omni eius præcipuè in Montana Conscendentis festo, illam eleemosynis, corporis castigationibus, vigilijs, Sacra Synaxi voce hac demissâ demissè venerabatur: O, *infit, si possem omnes arenas, guttas, stellas, flores, folia, & atomos in Choros te O MARIA, laudantium conuertere, quàm libens facerem! ò si Omnium Sanctorum brachijs, & affectu amorum te Matrem Misericordiae constringere, aternùmque benedicere, laudare & superexaltare possem, quàm unice id optarem continuare in omnem aternitatem, & ultra!* Dùmque his affectibus pueros, pauperes, simplicèlque animas imbueret, ut sui causâ has Deo preces magnæque jllius Matri offerrent. A Gynæceo verò monita ab jstis vilissimis homuncionibus nihil solidi sperandum, *filia, inquit, grauitè hallucinamini; non est personarum acceptor DEVS; pauperum & simplicium deprecationes exaudit; non maximis solum canibus, sed minimis etiam catellis instituitur celi venatio.* Prolem suam ac in primis Ioannem Ducem magno verborum pondere monebat, ut Deum fide & affectu, proximum honore, subditos fauore coleret; Marianæ Arboris Religiosas suas filias im-

Aa

pensè

penſè hortabatur, ſolicitæ ut eſſent, *Numen animabus Flāmis piacularibus addictis iratum placatum reddere; Ieiunio paſſiones corporis; oratione animum ſanare; nec quidquam quod ſub ſole cum tempore tranſit, ſed DEVM ſolum magni æſtimare.* Quâ in ſcientiâ Sanctorum, operibûſque ſanctis Maritum Adolphum Ducem in Caſtro Monrebergio viduitatis anno decimo quinto, Octobris 30. A. 1463. ſecuta, apud eundem in *Gravienſi Carthuſiâ, Vigiliâ Omnium Sanctorum,* funere per urbem *Sanctenſem* trans *Rhenum* in Clauiſtrum illud præſentibus filio IOANNE Duce, eiûſque coniuge ELIZABETHA *Niuerſiâ, Sorore* CATHARINA *Geldrâ,* cum primariâ Procerum, & totius *Nobilitatis cateruâ* deducta eſt tumulanda: à magna Matre ſuâ MARIA deuota filia in cælis (ut conſidimus) ſeculis interminatis exaltanda.

XXXI.

PRidie Kalend. Novembris in fata conceſſit B. Antiſtes Wolfgangus, Vir ſanctiſſimus & illuſtri Suevorum genere natus. Cui in ſuburbio *Neoburgenſi* *Sereniſſimus W.W. Comes Palatinus* Rheni, G. M. templum erexit; *Miſericordiæque Fratibus* publico ægrorum bono aſſignavit.

signavit. Stetit & aliud olim Sancto huic in mō-
 te pago *Sinnigen* vicino, longè latèque conspi-
 cuum Sacellum ab Erlenbachiana familia Aca-
 tholica, fato suo excisum, ab illustriss^{mo} moder-
 no Toparcha, supremo Neoburgensium Can-
 cellario D. Francisco à Gisen, proprijs impen-
 diis, ex integro restitutum Sacrà supellectile
 variisq; S. WOLFGANGI *Reliquijs nobilitatum*. De
 S. WOLFGANGI iustâ in Lipsanomachos suos
 istic loci vindictâ, aliâs erit vberior agendi oc-
 casio. Infinitum opus aggrediatur oportet, si quis
 ex publicis tabulis omnia huius *Sancti* opera ac
 monumenta recensere velit; eorum qui cog-
 noscendi desiderio tenetur, Bavariam Sanctam,
 & Annales Ratisponensium excutiat; Mihi
 propositum est eius potissimùm erga proximum
 beneficentiam cursim attingere: neque enim
 in postremis habuit Virginum Pudicitix de-
 center consulere, & pupillorum caussis adese,
 ne potentùm versutiâ, præter fas nefâlque
 exciderent severè cavere. Omnes insuper oppres-
 sos sublevare; pauperum necessitatibus, & qui
 mēdicitatem erubescerent, in rebus angustis oc-
 currere, ægrorum censu defectorum inopiæ li-
 beraliter providere, mœstos solari, afflictis com-

pati. Denique hoc suum esse arbitratus, omnium commodis, in corpore & animo servire. Quâ eius benignitate per Germaniam vulgatâ, plures adolescentes (& magnorum etiam Liberi) cælestis prudentiæ capiendæ causâ, quos inter & S. HEINRICVS (deinde *Imperator*) confluebant, ex eiusdem nutu ac doctrinâ pendentes.

Ferebant enim hoc ea Tempora, ut *Principum Filij* ad regendam rempublicam erudiendi, *Viris traderentur, non pompæ & fastûs ministris, sed religionis magistris*; à quibus cum timore Dei, iustitiam Sacrorum & Parentum reverentiam edocti, pares essent ad populos, provincias, regna ex Evangelij instituto moderandos.

Et fuit talis *erga* HENRICVM præcipuè *cura* WOLFGANGI, ut suavi instructione brevi recondita litterarum omnium, sed divinæ præsertim Philosophiæ fundamenta comprehenderit; & secuta ingenium prudentia, Adolescentem supra ætatem mirifico Parentis gaudio, extulerit, quo fiebat ut & *reliquas Soboles* ad WOLFGANGVM deduxerit, quò cælestem cum sanctitate & religione doctrinam, pari omnes exemplo condiscerent; quorum indlem & profectum

fectum cum penitiōis (ut erat prudens rerum
 arbiter) W O L F G A N G V S inspexisset. *Vatem agen-*
do singulorum fortunam, statum & conditionem, ex-
pressit: & Henricum quidem ibidem regem appella-
vit: Giselam sororem Reginam, Brunonem Episcopum,
Brigittam Antistitam: fuitque sua cuique fors po-
 stea rata. Nam & Henricus regno imperiōque
 potitus; & Gisela Stephano primo Pannoniæ
 Regi nupta; & Bruno Episcopatu Augusta-
 no auctus; & Birgitta Virginum nobilissima-
 rum Sodalitati Ratisponæ præfecta, partes su-
 as supra laudem impleverunt, vnde factum, ut
 H E N R I C V S *Gubernaculis Imperij adhibitus, & à*
Parentis, & à W O L F G A N G I nutu penderet, non
ignorans secundas à parentibus, deferendas esse morum
& sapientiæ præceptoribus. Neque audiebat temerè
 illos, qui seculari prudentiâ, religione pro foro
 duntaxat utendum putant. Sed curabat lar-
 gissimis assignatis stipendijs vt haberet aulam vi-
 ris, *secundum Deum sapientibus, refertam;* qui-
 bus cum ex haustâ *Wolfgangi* institutione pu-
 blicam rem administraret; ut vulgò iactaretur
 Henrico *multos inesse Episcopos, multos Principes.*
 Quibus eximijs *B. Wolfgangi à Deo concessis*
 donis, cum & H E N R I C V S *Archimysta Trevirensis,*

& OTTO *Imperator* maximas illi dignitates constanter offerrent. Ille (ut alia omnia, mundum quoque insuper habens) vitam monasticam, officiumque præconis per *Pannoniam* tamdiu elegit, & egit, donec propter eximia viri merita & beneficia Germaniæ præstita, OTTONIS *secundi Imperatoris* totiusque Cleri ac populi studio *Ratisponensi Ecclesiæ* (incassum reluctans) præesse coactus fuit. quã & supra omnium votum *Ratisponensium* & *Bobemiæ* præsertim bono, viginti & amplius annos cum administrasset, extremum sibi diem imminere intelligens, sacro VIATICO sumpto, & quæ ex usitata liberalitate supererant, inter pauperes magnificentiam manu distractis *Puppinga* S. OTHMARI ad eum (uti divinitus edoctus erat) Sanctissimam vitam pari Morte, apud Deum gloriosam, apud Homines Virtutum ac beneficentiam famam conclusit. *Ratisponæ* in S. *Emmerani* templo sepultus, ubi iure eius Cenotaphio illud inscribendum:

FAMA MALVM, QVO NON ALIVD
VELOCIVS VLLVM,
AVSA TAMEN DE TE NIL MALE
FAMA LOQVI,

NOVEMBER.

Die I.